॥ ११ ॥ अपिचेति कर्मणांक्वचिदफलत्वेपिआवश्यकत्वंनित्यमित्यर्थः ॥ १२ ॥ यश्चेति दिष्टपरोमंत्रौषधाद्यदृष्टद्वारैवार्थसाधनपरःकौलिकः हठवादिकःप्राग्जन्माभावात्अकृतमेवोपस्थास्यतीतिवदन् चार्वाकः एतौशठौ प्राक्कर्मानंगीकारात् पाठांतरेअपसदौअधमौ कर्मबुद्धिःप्राक्तनंतात्कालिकंचकर्मसहितंसत्इष्टसाधनमितिबुद्धिमान् ॥१३॥ निर्विचेष्टःदृष्टयत्नहीनः शयेत्शेयात् आमःअपक्वः॥१४॥ ॥ १५ ॥ हठादीन्व्याचष्टे अकस्मादिति अचिंतितस्यातर्कितस्यचलाभोहठः ॥ १६ ॥ दैवंदेवताराधनं ॥ १७ ॥ पौरुषंयथोक्तप्रतिपहादिवृत्तिः ॥ १८ ॥ स्वभावोयःप्राक्कर्मानुग्रहःयथानष्टकपर्दिकान्वेषणप्रवृत्तस्यरत्नलाभः॥१९॥ एतच्चतुष्टयजोपिलाभःपूर्वकर्मफलमेव ॥२०॥ स्वकर्मैवकर्माधीनएव विदधातिअर्पयति पूर्वकृतं पूर्वकर्मजं ॥२१॥ एतदेवस्पष्टयति यद्धीति॥२२॥ कारणमिति यःकर्मणि

उत्सीदेरन्प्रजाःसर्वानकुर्युःकर्मचेद्भुवि॥ तथात्येतानवर्धेरन्कर्मचेदफलंभवेत् ॥११॥ अपिचाप्यफलंकर्मपश्यामःकुर्वतोजनान्॥ नान्यथात्यपिगच्छंतिवृत्तिंलोकाःकथंचन॥ १२॥ यश्चदिष्टपरोलोकेयश्चापिहठवादिकः ॥ उभावपिशठावेतौकर्मबुद्धिःप्रशस्यते॥ १३॥ योहिदिष्टमुपासीनोनिर्विचेष्टःसुखंशयेत् ॥ अवसीदेत्सदुर्बुद्धिरामोघटइवोदके॥ १४॥ तथैवहठदुर्बुद्धिःशक्तःकर्मण्यकर्मकृत्॥ आसीतनचिरंजीवेदनाथइवदुर्बलः॥ १५॥ अकस्मादिहयःकश्चिदर्थंप्राप्नोतिपूरुषः॥ तंहठेनेतिमन्यंतेसहियत्नोनकस्यचित् ॥ १६ ॥ यच्चापिकिंचित्पुरुषोदिष्टंनामभजत्युत ॥ दैवेनविधिनापार्थतद्दैवमितिनिश्चितं॥ १७॥ यत्स्वयंकर्मणाकिंचित्फलमाप्नोतिपूरुषः ॥ प्रत्यक्षमेतल्लोकेषुतत्पौरुषमितिश्रुतं॥ १८॥ स्वभावतःप्रवृत्तोयः प्राप्नोत्यर्थंनकारणात् ॥ तत्स्वभावात्मकंविद्धिफलंपुरुषसत्तम॥ १९॥ एवंहठाच्चदैवाच्चस्वभावात्कर्मणस्तथा॥ यानिप्राप्नोतिपुरुषस्तत्फलंपूर्वकर्मणां॥२०॥ धातापिहिस्वकर्मैवतैस्तैर्हेतुभिरीश्वरः॥ विदधातिविभज्येहफलंपूर्वकृतंनृणां ॥ २१ ॥यद्ध्ययंपुरुषःकिंचित्कुरुतेवैशुभाशुभं॥ तद्धातृविहितंविद्धिपूर्वकर्मफलोदयं॥२२॥ कारणंतस्यदेहोयंधातुःकर्मणिवर्त्तते ॥ सयथाप्रेरयत्येनंतथायंकुरुतेवशः॥ २३॥ तेषुतेषुहिकृत्येषुविनियोक्तामहेश्वरः॥ सर्वभूतानिकौंतेयकारयत्यवशान्यपि॥ २४॥ मनसार्थान्विनिश्चित्यपश्चात्प्राप्नोतिकर्मणा॥ बुद्धिपूर्वंस्वयंवीरपुरुषस्तत्रकारणं॥ २५॥ संख्यातुंनैवशक्यानिकर्माणिपुरुषर्षभ॥ अगारनगराणांहिसिद्धिःपुरुषहैतुकी॥ २६॥ तिलेतैलंगविक्षीरंकाष्ठेपावकमंततः॥ धियाधीरोविजानीयादुपायंचास्यसिद्धये॥ २७॥

वर्त्ततेसोयंमानुषदेहःप्राग्भवीयस्तस्यप्रवर्त्तकस्यधातुरपिकारणंप्रवर्त्तकःसःधाता एनंवर्त्तमानदेहं बीजांकुरवत्धातृप्रेर्योदेहःदेहप्रेर्यश्चधातेत्यर्थः देहोदेहसाध्यंकर्म ॥ २३ ॥ २४ ॥ ननुपूर्वकर्मैवप्रवर्त्तकंचेत्किंपुरुषकारेणेत्याशंक्याह मनसेति ॥ २५ ॥ एतदपिप्राक्कर्मजमेवेत्याशंक्याह संख्यातुमिति संख्यातुंप्राक्कर्मैवकारणंनपुरुषकारइतिनिश्चेतुं तत्रहेतुः अगारेति ॥ २६ ॥ तिलेइति पंग्वंधन्यायेनप्राक्कर्मसिद्धमेवपुरुषकारोभिव्यनक्तीत्यर्थः अस्यतैलादेः सिद्धयेप्राप्तये ॥ २७ ॥

Digitized by Google